

DIVADELNI-NOVINY.CZ

1. Ostrava se Smetanou (VI)

18.03.2024 divadelni-noviny.cz

Odkaz na originál

Klíčová slova: opery; ostravské

Smetanovský cyklus pokračoval 8. března Tajemstvím. Promiňte prostoj v reflexích, jak se šéfredaktor vrátí do redakce, na psaní mu moc času nezbývá...

Panna Róza (Anna Nitrová) odmítá dvoření Bonifáce (Josef Skarka). FOTO MARTIN POPELÁŘ

Tajemství je druhou ze všech inscenací, které ředitel Jiří Nekvasil sám nezrežíroval. Ale ani inscenace Tomáše Studeného nepadla daleko od Nekvasilova stromu. Opět se hraje na pódiu z praktikáblů, tentokrát se zvedá v několika stupních, takže je dobře vidět všechno, co se do hloubky jeviště v několika plánech děje. A také se opět hraje přiznaná divadelní komedie, jenže tentokrát tak ze dvou třetin kostýmy definují dobu příběhu a tak z jedné třetiny charakteru postav. Ergo inscenace je usedlejší než třeba druhá polovina Hubičky. Ani Studený příběh neaktualizuje a neobmění víc než že ho současnými jevištními prostředky ozvláštňuje. A na můj vkus zbytečně držel fantazii při zemi. Alespoň fráter Barnabáše povolal ze hrobu, aby svou lest z dopisem, který má Kalinu dovést ke štěstí, mohl sám nastražit – jen hnidopich by režisérovi vyčítal, že dopis měl vypadnout z trámu okna a ne z kytice, která coby symbol lásky prochází celou operou.

Konšel Malina (Martin Gurbaľ) odmítá Víta (Richard Samek), že jedině jeho otcí odpoví na žádost o ruku Blaženky (Jana Sibera – opět nebyly k dispozici fotky s kompletním aktuálním obsazením, a foto Martina Bárty v roli Kaliny úplně chybí...). FOTO MARTIN POPELÁŘ

Musím se však ještě dvakrát vrátit k Hubičce. Jak jsem v předchozí reflexi uvedl, Tomáš Studený na její partituru zkoumal psychologické operní herectví, a v Tajemství jako kdyby ho našel. Protože z hlediska postav a jejich "promluv" jsou si Hubička s Tajemstvím blízké, v obou je stručně výstižně charakterizováno zázemí i vedlejších postav, třeba Mistra zednického s jeho charakteristickým "jářku". O to důsledněji je tomu u postav hlavních.

Je znát, že velkou árii Kaliny Smetana dopsal na vnější podnět, je to vlastně velká dramatická scéna, která do drobnokresby charakterizačních detailů šlápla jako slon do porcelánu. Do posledních ostravských představení naskočil Martin Bárta, opět zcela krásně pěl s příkladně čistou intonací a bezchybnou artikulací, ale Kalinu vystavil na stejný piedestal jako v Daliborovi krále Vladislava. Zase s ostatními spoluhrál a spoluzpíval jen mechanicky dle režijních dispozic, ale kontakty i rozpoložení své postavy jen střídme naznačoval. Právě velká Kalinova romanticky rozevlátá scéna umožnila Bártovi opřít čakan o kaširovaný balvan, zaujmout pěveckou pózu a hrdinsky zpívat v tradici nejlepších smetanovských barytonů, což o to. Stejně si myslím, že mužný baryton měl Smetana nejraději. Naproti tomu Martin Gurbaľ Malinou pokračoval v obdivuhodné sérii osobitých lidových mudrlantů, nádherně lidských, každé slovo zazpívané přesně v kontextu dané situace – v činoře bychom řekli s potřebnými podtexty, nikoli prvoplánově. Ostatně v libretu je řada drobných návodných scénických poznámek právě ke způsobu jednání postav, k jejich psychickému rozpoložení. A Smetanovy pěvecké party k takovému jednání vybízejí, v tom jsou v operní literatuře hodně výjimečné, a podle mého mínění jejich prostřednictvím zůstávají smetanovské prosté příběhy stále životné. To abych také trochu přispěl do úvah o místě Smetany ve 21. století, z nichž už mi jde hlava kolem. Proto těm partům nestačí jen dokonalé pěvecké nastudování, musí se propojit mezi sebou vlastně dialogicky, a interpreti jim musí dodat osobité vyjádření, výraz, prostě "duši". A to se v ostravských představeních smetanovského cyklu nakonec náramně daří.

Anna Nitrová se tu po drobnějších úlohách v předchozích představeních potkala s větší "charakterní" rolí Panny Rózy a předvedla ji skvěle, nevymluvněji postavu vedla při obraně před milostnými návrhy vysloužilce Bonifáce. Studený toho stárnoucího vojáka nepovažoval za tak trochu komickou figurku, jak se často děje, a Josefu Škarkovi zjevně vyhovovalo vést ho jako nebezpečného hybatele událostí, slídila, který kalí vodu pro své spády, a když mu nevyjdou, nese to mužně. Mladého Víta pěkně zazpíval a věcně podal Richard Samek, Soňa Godarská byla jímavou dívčí Blaženkou jiskřivého sopránu. Pěkně pichlavého ironického zpěváka Skřivánka přesně ztvárnil Martin Javorský.

Děsivý sen Kaliny před vstupem do tajných chodeb Bezdězu obstarala množina tanečních fráterů Barnabášů v pohřebním rouchu. FOTO MARTIN POPELÁŘ

Tajemství Smetana vybavil drsně komickými gagy, už ono proslulé "tajemství", které si postavy předávají jedna druhé, přestože všechny slavně těžce slíbily, že nic neprozradí. Zvoník Jirka to vyzvoní z věže nedoslýchavému Skřivánkovi dokonce hláskou troubou, což je snad nejdrsnější Smetanův gag a v inscenaci to může být doslova "šrapnel", ale Tomáš Studený bere příběh vážně a seriózně – což je konstatování, proti gustu...

A podruhé k Hubičce – dirigent a šéf **ostravské opery** Marek Šedivý ji hnal místy příliš rychle na úkor pěvců i sboru, hráči v

orchestru to ale vydrželi. Kdežto Tajemství nastudoval a sám dirigoval Jakub Klecker v uvážlivých tempech, dbal na pěvce a hlavně umožnil dialog postav mezi sebou, a také s opět precizně sezpívaným sborem i spolehlivě hrajícím orchestrem.

Divadlo bylo znovu plné nadšeně aplaudujících diváků, kteří se stejně jako já těšili z další parádně nastudované Smetanovy opery. A mimochodem – Tomáš Studený by mohl a měl režírovat častěji.

Autor: Josef Herman

Publikováno: 18. března 2024

[« zpět na začátek](#)

Ostrava se Smetanou (VI)

Smetanovský cyklus pokračoval 8. března Tajemstvím. Promiňte prostož v reflexích, jak se šéfredaktor vrátí do redakce, na psaní mu moc času nezbývá...

Panna Róza (Anna Nitrová) odmítá dvoření Bonifáce (Josef Škarka). FOTO MARTIN POPELÁŘ

Tajemství je druhou ze všech inscenací, které ředitel Jiří Nekvasil sám nezrežiroval. Ale ani inscenace Tomáše Studeného nepadla daleko od Nekvasilova stromu. Opět se hraje na pódiu z praktikáblů, tentokrát se zvedá v několika stupních, takže je dobře vidět všechno, co se do hloubky jeviště v několika plánech děje. A také se opět hraje přiznaná divadelní komedie, jenže tentokrát tak ze dvou třetin kostýmy definují dobu příběhu a tak z jedné třetiny charakteru postav. Ergo inscenace je usedlejší než třeba druhá polovina Hubičky. Ani Studený příběh neaktualizuje a neobmýšlí víc než že ho současnými jevištními prostředky ozvláštňuje. A na můj vkus zbytečně držel fantazii při zemi. Alespoň fráter Barnabáše povolal ze hrobu, aby svou lest z dopisem, který má Kalinu dovést ke štěstí, mohl sám nastražit – jen hnidopich by režisérovi vyčítal, že dopis měl vypadnout z trámu okna a ne z kytice, která coby symbol lásky prochází celou operou.

Konšel Malina (Martin Gurbaľ) odmítá Víta (Richard Samek), že jedině jeho otci odpoví na žádost o ruku Blaženky (Jana Sibera – opět nebyly k dispozici fotky s kompletním aktuálním obsazením, a foto Martina Bárty v roli Kaliny úplně chybí...). FOTO MARTIN POPELÁŘ

Musím se však ještě dvakrát vrátit k Hubičce. Jak jsem v předchozí reflexi uvedl, Tomáš Studený na její partituře zkoumal psychologické operní herectví, a v Tajemství jako kdyby ho našel. Protože z hlediska postav a jejich “promluv” jsou si Hubička s Tajemstvím blízké, v obou je stručně výstižně charakterizováno zázemí i vedlejších postav, třeba Mistra zednického s jeho charakteristickým “jářku”. O to důsledněji je tomu u postav hlavních.

Je znát, že velkou árii Kaliny Smetana dopsal na vnější podnět, je to vlastně velká dramatická scéna, která do drobnokresby charakterizačních detailů šlápla jako slon do porcelánu. Do posledních ostravských představení naskočil Martin Bárta, opět zcela krásně pěl s příkladně čistou intonací a bezchybnou artikulací, ale Kalinu vystavil na stejný piedestal jako v Daliborovi krále Vladislava. Zase s ostatními spoluhrál a spoluzpíval jen mechanicky dle režijních dispozic, ale kontakty i rozpoložení své postavy jen střídavě naznačoval. Právě velká Kalinova romanticky rozevlátá scéna umožnila Bártovi opřít čakan o kaširovaný balvan, zaujmout pěveckou pózu a hrdinsky zpívat v tradici nejlepších smetanovských barytonů, což o to. Stejně si myslím, že mužný baryton měl Smetana nejraději. Naproti tomu Martin Gurbaľ Malinou pokračoval v obdivuhodné sérii osobitých lidových mudrlantů, nádherně lidských, každé slovo zazpívané přesně v kontextu dané situace – v činohře bychom řekli s potřebnými podtexty, nikoli prvoplánově. Ostatně v libretu je řada drobných návodných scénických poznámek právě ke způsobu jednání postav, k jejich psychickému rozpoložení. A Smetanovy pěvecké party k takovému jednání vybízejí, v tom jsou v operní literatuře hodně výjimečné, a podle mého mínění jejich prostřednictvím zůstávají smetanovské prosté příběhy stále životné. To abych také trochu přispěl do úvah o místě Smetany ve 21. století, z nichž už mi jde hlava kolem. Proto těm partům nestačí jen dokonalé pěvecké nastudování, musí se propojit mezi sebou vlastně dialogicky, a interpreti jim musí dodat osobité vyjádření, výraz, prostě “duši”. A to se v ostravských představeních smetanovského cyklu nakonec náramně daří.

Anna Nitrová se tu po drobnějších úlohách v předchozích představeních potkala s větší “charakterní” rolí Panny Rózy a předvedla ji skvěle, nejvýmluvněji postavu vedla při obraně před milostnými návrhy vysloužilce Bonifáce. Studený toho stárnoucího vojáka nepovažoval za tak trochu komickou figurku, jak se často děje, a Josefu Škarkovi zjevně vyhovovalo vést ho jako nebezpečného hybatele událostí, slídila, který kalí vodu pro své spády, a když mu nevyjdou, nese to mužně. Mladého Víta pěkně zazpíval a věcně podal Richard Samek, Soňa Godarská byla jímavou dívčí Blaženkou jiskřivého sopránu. Pěkně pichlavého ironického zpěváka Skřivánka přesně ztvárnil Martin Javorský.

Děsivý sen Kaliny před vstupem do tajných chodeb Bezdězu obstarala množina tanečních fráterů Barnabášů v pohřebním rouchu. FOTO MARTIN POPELÁŘ

Tajemství Smetana vybavil drsně komickými gagy, už ono proslulé “tajemství”, které si postavy předávají jedna druhé, přestože všechny slavně těžce slíbily, že nic neprozradí. Zvoník Jirka to vyzvoní z věže nedoslýchavému Skřivánkovi dokonce hláskou troubou, což je snad nejdřsnější Smetanův gag a v inscenaci to může být doslova “šrapnel”, ale Tomáš Studený bere příběh vážně a seriózně – což je konstatování, proti gustu...

A podruhé k Hubičce – dirigent a šéf ostravské opery Marek Šedivý ji hnal místy příliš rychle na úkor pěvců i sboru, hráči v orchestru to ale vydrželi. Kdežto Tajemství nastudoval a sám dirigoval Jakub Klecker v uvážlivých tempech, dbal na pěvce a hlavně umožnil dialog postav mezi sebou, a také s opět precizně sezpívaným sborem i spolehlivě hrajícím orchestrem.

Divadlo bylo znovu plné nadšeně aplaudujících diváků, kteří se stejně jako já těšili z další parádně nastudované Smetanovy opery. A mimochodem – Tomáš Studený by mohl a měl režirovat častěji.

- Autor: [Josef Herman](#)
- Publikováno: 18. března 2024